

Rapportsammandrag

STADENS INSATSER FÖR PERSONER SOM UPPBÄR EKONOMISKT BISTÅND OCH ÄR LÅNGVARIGT ARBETSLÖSA

Revisionskontoret har med hjälp av konsult granskat stadens insatser för personer som uppbär ekonomiskt bistånd och är långvarigt arbetslösa. Revisionskontoret har tidigare granskat Jobbtorg Stockholm (revisionsrapport nr 4 år 2010) som visade att nästan hälften av aspiranterna som tillhörde jobbtorgens målgrupp fortfarande har insatser därifrån efter ett år.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna har en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll av insatserna för den grupp som står utanför arbetsmarknaden och uppbär ekonomiskt bistånd för sin försörjning.

De nämnder som har granskats är socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden och dess jobbtorg i Vårberg och Kista samt stadsdelsnämnderna Hägersten-Liljeholmen och Spånga-Tensta.

STADSREVISIONENS IAKTTAGELSER OCH REKOMMENDATIONER

Granskningen visar att nämnderna arbetar aktivt med fullmäktiges mål "Jobb istället för bidrag" genom sin samverkan kring individer med långvarigt beroende av försörjningsstöd och sina respektive verksamheter. Nämnderna har indikatorer som styr mot målet och som

fokuserar på den aktuella målgruppen. Det är dock endast stadsdelsnämnden Hägersten-Liljeholmen som har egna mål som avser gruppen arbetslösa med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Styrningen bedöms som i huvudsak ändamålsenlig men den kan förtydligas för stadsdelsnämnden Spånga-Tensta och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden om de upprättar egna mål specifikt för målgruppen. Nämnderna bedöms ha en ändamålsenlig uppföljning och kontroll över utvecklingen på övergripande nivå genom att indikatorerna och målen regelbundet följs upp i samband med tertiärrapporteringarna.

Granskningen av akterna visar att det finns brister i dokumentationen. De mål och arbetsplaner som upprättas inom stadsdelsnämnden Hägersten-Liljeholmen är för generellt utformade, vilket innebär att de inte utgör ett tillräckligt underlag för individuellt förändringsarbete. I Spånga-Tensta stadsdelsnämnd innehöll enbart ett fåtal akter aktuella arbetsplaner. Uppföljningen och kontrollen bedöms vara bristfällig på individnivå. De arbetsplaner som ska vara utgångspunkten för uppföljning är inte aktuella eller anpassade efter de individuella förutsättningarna och det saknas spårbarhet av de uppföljningar och utvärderingar som gjorts. Stadsdelsnämnderna föreslås utveckla den

sociala dokumentationen och uppföljningen på individnivå. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden rekommenderas att utarbeta metoder för att mäta effekten av specifika insatser.

Sedan år 2009 har socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden fått ett utökat målgruppsansvar som omfattar försörjningsstödstagare som under en tid haft försörjningsstöd av andra skäl än arbetslöshet. Verksamheten bedrivs inom Jobbtorg Resurs och omfattar 400 personer. Både jobbtorgen och stadsdelarna bedömer att behoven av platser är större än tillgången. Granskningen visar att stadsdelsnämnderna i viss mån anpassat sin verksamhet för att möta målgruppen genom egna arbetsmarknadsenheter. Rapporten vill fästa uppmärksamhet på risken för dubbelarbete som kan uppstå i de fall stadsdelsnämnderna bygger ut parallella verksamheter jämte Jobbtorg Resurs.

**FRÅGOR OM RAPPORTEN BESVARAS
AV**

- Förtroendevald revisor Siv Rodin
070-720 00 54
- Förtroendevald revisor Jan Demuth
073-203 01 60
- Stadsrevisor Staffan Moberg
08-508 29 414

Rapporten finns på www.stockholm.se/revision

Revisionsrapport

STADENS INSATSER FÖR PERSONER SOM UPPBÄR EKONOMISKT BISTÅND OCH ÄR LÅNGVARIGT ARBETSLÖSA

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelsers ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I ”årsrapporter” för nämnder och ”granskningspromemorior” för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Särskilda granskningar som sker under året publiceras löpande som ”revisionsrapporter” och i vissa fall som ”promemorior”.

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

STADSREVISIONEN

Revisionskontoret

www.stockholm.se/revision

Besöksadress: Hantverkargatan 3 A, 1 tr

Postadress: 105 35 Stockholm

Telefon: 08-508 29 000

Fax: 08-508 29 399

Till
Arbetsmarknadsnämnden
Stadsdelsnämnd Hägersten-Liljeholmen
Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta

STADENS INSATSER FÖR PERSONER SOM UPPBÄR EKONOMISKT BISTÅND OCH ÄR LÅNGVARIGT ARBETSLÖSA

Revisorsgrupp 3 har den 24 februari 2011 behandlat bifogad revisionsrapport (nr 3-2011).

Vi hänvisar till rapporten och överlämnar den till Arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna Hägersten-Liljeholmen och Spånga-Tensta för yttrande till revisorsgrupp 3. Yttrandena ska ha inkommit till revisorsgruppen senast den 29 april 2011.

På revisorernas vägnar

Bo Dahlström
ordförande

Lars Munters
vice ordförande

Karin Meding
sekreterare

Kopia till:

Förvaltningschefen för socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen

Berörda stadsdelsdirektörer

Övriga stadsdelsdirektörer för kännedom

Sammanfattning

Revisionskontoret har med hjälp av konsult granskat stadens insatser för personer som uppbär ekonomiskt bistånd och är långvarigt arbetslösa. Syftet med granskningen är att bedöma om socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna har en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll av insatserna för den grupp som står utanför arbetsmarknaden och uppbär ekonomiskt bistånd för sin försörjning.

Granskningen har avgränsats till socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens¹ jobbtorg i Vårberg och Kista samt stadsdelsnämnderna Hägersten-Liljeholmen och Spånga-Tensta.

Revisionskontoret hänvisar till den bilaga konsultrapporten och vill särskilt framhålla följande.

Granskningen visar att nämnderna arbetar aktivt med fullmäktiges mål ”Jobb istället för bidrag” genom sin samverkan kring individer med långvarigt beroende av försörjningsstöd och sina respektive verksamheter. Nämnderna har indikatorer som styr mot målet och som fokuserar på den aktuella målgruppen. Det är dock endast stadsdelsnämnden Hägersten-Liljeholmen som har egna mål som avser gruppen arbetslösa med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Styrningen bedöms som i huvudsak ändamålsenlig men den kan förtydligas för stadsdelsnämnden Spånga-Tensta och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden om de upprättar egna mål specifikt för målgruppen. Nämnderna bedöms ha en ändamålsenlig uppföljning och kontroll över utvecklingen på övergripande nivå genom att indikatorerna och målen regelbundet följs upp i samband med tertialrapporteringarna.

Granskningen av akterna visar att det finns brister i dokumentationen. De mål och arbetsplaner som upprättas inom stadsdelsnämnden Hägersten-Liljeholmen är för generellt utformade, vilket innebär att de inte utgör ett tillräckligt underlag för individuellt förändringsarbete. I Spånga-Tensta stadsdelsnämnd innehöll enbart ett fåtal akter aktuella arbetsplaner. Uppföljningen och kontrollen bedöms vara bristfällig på individnivå. De arbetsplaner som ska vara utgångspunkten för uppföljning är inte aktuella eller anpassade efter de individuella förutsättningarna och det saknas spårbarhet av de uppföljningar och utvärderingar som gjorts. Stadsdelsnämnderna föreslås utveckla den sociala dokumentationen och uppföljningen på individnivå. Socialtjänst- och

---

¹ Från och med den 1 januari 2011 har ansvaret för bl.a. Jobbtorg Stockholm flyttats till arbetsmarknadsnämnden.

arbetsmarknadsnämnden rekommenderas att utarbeta metoder för att mäta effekten av specifika insatser.

Sedan år 2009 har socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden fått ett utökat målgruppsansvar som omfattar försörjningsstödstagare som under en tid haft försörjningsstöd av andra skäl än arbetslöshet. Verksamheten bedrivs inom Jobbtorg Resurs och omfattar 400 personer. Både jobbtorgen och stadsdelarna bedömer att behoven av platser är större än tillgången. Granskningen visar att stadsdelsnämnderna i viss mån anpassat sin verksamhet för att möta målgruppen genom egna arbetsmarknadsenheter. Rapporten vill fästa uppmärksamhet på risken för dubbelarbete som kan uppstå i de fall stadsdelsnämnderna bygger ut parallella verksamheter jämfört Jobbtorg Resurs.

Maria Lövgren
Enhetschef

Thomas Bonell
Projektledare

Granskning av stadens insatser för personer som uppbär ekonomiskt bistånd och är långvarigt arbetslösa

---

Stockholm stad

Januari 2011

Inger Kullberg

Henrik Fagerlind

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1. Bakgrund och syfte	3
1.2. Avgränsning och metoder	3
1.3. Revisionsfrågor	4
2. Resultat av granskningen	5
2.1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden	5
2.1.1. Finns det tydliga mål för jobbtorgens insatser för de aspiranter som varit inskrivna ett år eller längre?	5
2.1.2. Hur arbetar socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens Jobbtorg med de aspiranter som varit inskrivna ett år eller längre?	5
2.1.3. Följer socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden upp jobbtorgens insatser?	7
2.2. Stadsdelsnämnderna	7
2.2.1. Finns det tydliga mål för stadsdelsnämndernas insatser för den grupp som är långvarigt arbetslösa och som uppbär ekonomiskt bistånd för sin försörjning?	7
2.2.2. Hur arbetar stadsdelsnämnderna med den grupp som är långvarigt arbetslösa och som uppbär ekonomiskt bistånd för sin försörjning?	8
2.2.3. Följer stadsdelsnämnderna upp sina insatser?	9
2.2.4. Följer stadsdelsnämnderna upp om insatserna leder till att fler kommer i egen försörjning eller vidare till jobbtorgen?	10
3. Bedömning och slutsatser	10

1. Inledning

1.1. Bakgrund och syfte

Komrev inom PwC har på uppdrag av Stockolm stads revisionskontor genomfört en granskning av hur socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden och två stadsdelsnämnder arbetar med personer som är långvarigt arbetslösa och som uppstår ekonomiskt bistånd.

Idag får många av de som står utanför arbetsmarknaden sin försörjning via ekonomiskt bistånd. Fullmäktige har i sitt budgetdokument angivit att alla som kan arbeta och försörja sig ska hjälpas ur sitt bidragsberoende. De åtgärder som fullmäktige beslutat om förväntas ge minskade kostnader för försörjningsstöd.

Revisionskontoret har 2009 genomfört en granskning av Jobbtorg Stockholm (revisionsrapport nr 4 år 2010) som visade att nästan hälften av aspiranterna som tillhörde jobbtorgens målgrupp fortfarande har insatser därifrån efter ett år och att det är angeläget att nämnden klarlägger om insatserna är tillräckligt effektiva och ändamålsenliga för målgruppen.

Syftet med denna granskning är att bedöma om socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens jobbtorg och stadsdelsnämnderna har en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll av insatserna för den grupp som står utanför arbetsmarknaden och som uppstår ekonomiskt bistånd för sin försörjning.

Med utgångspunkt från kommunfullmäktiges inriktningsmål ska alla nämnder fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden. Nämnderna ska utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden samt eventuella egna nämndmål. Målen följs sedan upp i samband med tertialrapportering och i samband med årsbokslut.

Ansvarsfördelningen mellan stadsdelsnämnderna och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden är reglerad i reglementen. Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen har också upprättat en rutin för samarbete och informationsöverföring mellan stadsdelsförvaltningarna och jobbtorgen. Den var vid granskningstillfället under omarbetning. Enligt nämndernas reglementen är det stadsdelsnämnderna som har ansvar för arbetsförberedande insatser i form av arbetsträning för arbetslösa som inte omfattas av den verksamhet som bedrivs vid jobbtorgen. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har ansvar för verksamheten vid stadens jobbtorg.

1.2. Avgränsning och metoder

Granskningen är avgränsad till stadsdelsnämnderna Hägersten-Liljeholmen och Spånga-Tensta samt socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens Jobbtorg Vårberg och Kista.

Granskningen bygger på:

- Intervjuer med enhetschefer och biträdande enhetschef för ekonomiskt bistånd i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning
- Intervjuer med avdelningschef och medarbetare vid ekonomiskt bistånd, Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning
- Intervju med enhetschef på jobbtorg Vårberg
- Intervju med lokal jobbtorgschef på jobbtorg Kista samt enhetschefer för Kista Jobbtorgs filialer
- Granskning av 10 Socialtjänstlagsakter (SoL-akter) i varje stadsdel. Samtliga avser personer som uppburit ekonomiskt bistånd under minst 12 månader och hälften var aspiranter på jobbtorg. Syftet med aktgranskningen var att verifiera efterlevnad av riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd.

- Genomgång av för uppdraget relevanta styrdokument

De revisionskriterier som vi utgått från är:

- Socialtjänstlagen
- Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd, KF 2007-01-01
- Budget 2010 Stockolm stad – verksamhetsplaner för socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden och för respektive stadsdelsnämnd
- Rutiner för samarbete och informationsöverföring mellan stadsförvaltningarna respektive socialtjänstförvaltningen och Jobbtorg Stockholm, 2008-05-08
- Rutiner och riktlinjer för samverkan mm avseende fortsatt utveckling av Jobbtorg Stockholm, 2008-06-03

1.3. Revisionsfrågor

Följande revisionsfrågor ska besvaras:

- Finns det tydliga mål för jobbtorgens insatser för de aspiranter som varit inskrivna ett år eller längre?
- Hur arbetar socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens jobbtorg med de aspiranter som varit inskrivna ett år eller längre?
- Följer socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden upp jobbtorgens insatser?
- Finns det tydliga mål för stadsdelsnämndernas insatser för den grupp som är långvarigt arbetslösa och som uppbär ekonomiskt bistånd för sin försörjning?
- Hur arbetar stadsdelsnämnderna med den grupp som är långvarigt arbetslösa och som uppbär ekonomiskt bistånd för sin försörjning?
- Följer stadsdelsnämnderna upp sina insatser?
- Följer stadsdelsnämnderna upp om insatserna leder till att fler kommer i egen försörjning eller vidare till jobbtorgen?

2. Resultat av granskningen

2.1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

2.1.1. Finns det tydliga mål för jobbtorgens insatser för de aspiranter som varit inskrivna ett år eller längre?

När det gäller långtidsarbetslösa har kommunfullmäktige fastställt målet ”Jobb istället för bidrag”, och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har satt som nämndmål ”Medverka till arbeidskraftsdeltagande och självförsörjning för socialtjänstens och flyktingmottagningens målgrupper”. Kommunfullmäktige har för sitt mål angivit som en indikator att ”Andelen personer i procent som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare” ska minska under året.

Specifikt för jobbtorgen har kommunfullmäktige indikatorer som indirekt berör långtidsarbetslösa:

- Andel aspiranter som har avslutats, exklusive återremitterade, tolv månader efter inskrivning på jobbtorg
- Genomsnittlig inskrivningstid för målgruppen personer med ekonomiskt bistånd längre än tio månader som fått arbete/studier via jobbtorg

I socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsplan beskrivs vilka särskilda satsningar som ska göras under 2010. Där anges: ”Särskild uppföljning av de som varit länge inskrivna på jobbtorg (längre än ett år)”.

På individnivå ska det finnas jobbplaner för varje aspirant där en planering i förhållande till målet om egen försörjning sker.

2.1.2. Hur arbetar socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens Jobbtorg med de aspiranter som varit inskrivna ett år eller längre?

Då en person som befinner sig till arbetsmarknadens förfogande ansöker om ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet, erbjuds en besökstid på jobbtorg. På jobbtorg träffar personen en coach som tillsammans med individen ska komma fram till en jobbplan inom fem dagar. Denna ska, enligt ”Rutiner för samarbete och informationsöverföring mellan stadsförvaltningarna respektive socialtjänstförvaltningen och Jobbtorg Stockholm”¹, översändas till stadsdelsförvaltningen.

På jobbtorg finns förutom coacher också matchare som arbetar med de personer som bedöms stå relativt nära arbetsmarknaden. Det finns också studie- och yrkesvägledare och IT-pedagoger. Utöver dessa insatser har jobbtorg tecknat ramavtal med privata utförare som kan erbjuda arbetsträning, praktikplatser, arbetsförmågebedömningar etc.

Om en person inte har lyckats få någon sysselsättning inom tre månader anordnas ett s.k. tre-partssamtal, då socialsekreterare, coach/matchare och personen själv deltar. Samtalet syftar till att parterna ska få en gemensam bild av nuläget, bl.a. hur insatserna fungerar och om planeringen behöver revideras.

---

¹ Rutiner för samarbete och informationsöverföring mellan stadsförvaltningarna respektive socialtjänstförvaltningen och Jobbtorg Stockholm 2008-05-08

Jobbtorgen arbetar i princip inte på något annorlunda sätt med de som varit inskrivna längre än ett år jämfört med övriga inskrivna. Jobbtorgen provar olika insatser som de har tillgång till i enlighet med den individuella planeringen. Det görs ingen avstämning efter t ex ett års inskrivning där man utvärderar vilka resultat olika insatser givit. Däremot har jobbtorg en överenskommelse med Arbetsförmedlingen om att återkommande följa upp alla som varit inskrivna 12 månader eller längre. Detta för att staden och arbetsförmedlingen ska kunna göra en gemensam bedömning av nästa steg. Jobbtorgen har även genomfört en inventering ihop med alla stadsdelar av de aspiranter som varit inskrivna över ett år.

I budget för 2009 fick Jobbtorgen ett utökat målgruppsansvar som omfattar försörjningsstödstagare som under en tid haft försörjningsstöd av andra skäl än arbetslöshet, där skäl finns att pröva möjligheten att arbeta helt eller delvis. Det är endast den grupp som kan anses ha förutsättningar att klara ett arbete eller praktik på den öppna arbetsmarknaden som är aktuella för insatser från jobbtorgen. Uppdraget, som bedrivs inom ramen för verksamheten Jobbtorg Resurs, avser totalt i staden 400 personer.

Under senare delen av 2010 har en utbildning genomförts för cirka 20 handläggare inom Jobbtorg Stockholm för att fler inom organisationen ska kunna arbeta enligt liknande arbetsmetoder som de som finns inom Jobbtorg Resurs.

Det är stadsdelarna som remitterar försörjningsstödstagare till Jobbtorg Resurs och enligt stadsdelsförvaltningarna liksom jobbtorgen är det ofta kö till dessa platser. I verksamheten "Jobbtorg Resurs" ges aspiranterna mer individuellt anpassade insatser och de har tät kontakt med sin coach. Möjlighet finns också att få insatser från de ramavtalsupphandlade entreprenörerna.

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen genom Jobbtorg Kista är sedan september 2010 projektägare till ett treårigt ESF-finansierat² samverksansprojekt med bland annat Arbetsförmedlingen. Projektet syftar till att med anpassade insatser öka andelen med varaktigt arbete och egen försörjning bland de idag långtidsarbetslösa vuxna boende på Järvafältet. Projektets deltagare är de långtidsarbetslösa som i stor utsträckning har utomeuropeisk bakgrund och som har stått utanför arbetsmarknaden en längre tid trots tidigare stödåtgärder. Åldersgruppen är 25-49 år. Projektet är benämnt FAMU, vilket står för "för arbete mot utanförskap". Projektets budget uppgår till knappt 50 mkr och under de tre åren ska 300 deltagare finnas i projektet. Medfinansierare är:

- Arbetsförmedlingen Rinkeby Kista
- Arbetsförmedlingen Spånga-Tensta
- Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning
- Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning
- Stockholms Stad, Socialtjänst- o arbetsmarknadsförvaltningen
- Svenska Bostäder

Projektet är ett resultat av social- och arbetsmarknadsnämndens satsning om att genomföra en särskild uppföljning av de som varit länge inskrivna på jobbtorg (längre än ett år).

---

² Europeiska socialfonden (ESF) programområde 2. Diarienummer 2010-3010012. För mer information se esf-rådets hemsida: www.esf.se/sv/Projektbank/Behallare-for-projekt/Stockholm/FAMU/

2.1.3. Följer socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden upp jobbtorgens insatser?

Jobbtorg upprättar en omfattande månatlig verksamhetsstatistik som redovisas till nämnden. Där redovisas antal aspiranter, kön, ålder, avslutningsorsak, genomsnittlig inskrivningstid etc.

I och med att det finns vissa indikatorer för målgruppen långtidsinskrivna som följs upp regelbundet möjliggörs analyser av resultat över tid och mellan olika jobbtorg. Någon systematisk uppföljning av specifika insatser och deras effekt görs inte. Som tidigare konstateras gör man heller inte någon särskilt utvärdering på individnivå efter en viss inskrivningstid.

Uppföljningen visar att för Jobbtorgen under 2009 hade 55,6 procent av de inskrivna, exklusive återremitterade, avslutats till arbete eller studier inom tolv månader. Det innebär att 44,4 procent av de inskrivna var i insats genom jobbtorg mer än ett år. Senaste uppföljningen per augusti 2010 visar att 61,2 procent avslutats till arbete eller studier. Trenden (augusti 2009-augusti 2010) för samtliga jobbtorg är att andelen som avslutas till arbete eller studier inom tolv månader ökar.

2.2. Stadsdelsnämnderna

2.2.1. Finns det tydliga mål för stadsdelsnämndernas insatser för den grupp som är långvarigt arbetslösa och som uppstår ekonomiskt bistånd för sin försörjning?

Stadsdelsnämnderna har i sina verksamhetsplaner redovisat hur de ska uppnå kommunfullmäktiges mål och dess indikatorer.

Stadens riktlinjer för ekonomiskt bistånd anger att för personer som är arbetslösa ska alltid en utredning göras för att klargöra förutsättningarna för självförsörjning. Med utredningen som utgångspunkt ska en planering göras tillsammans med den enskilde och en tidsbegränsad arbetsplan upprättas. Av arbetsplanen ska framgå vilka krav på motprestationer socialtjänsten ställer. Det framhålls också att det är viktigt att kraven kombineras med aktiva och stödjande insatser. De arbetsplaner som vi granskat har varit upprättade enligt en mall, där man också ska ange mål för den enskilde.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd har inget uttalat nämndmål som avser gruppen långvariga bidragstagare.

Nämnden har fastställt en indikator med bäring på långvarigt arbetslösa som uppstår ekonomiskt bistånd:

- Andel personer i procent som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare

Denna indikator utgår från Kommunfullmäktiges mål "Jobb istället för bidrag". I nämndens verksamhetsplan anges att man arbetar systematiskt för arbetslinjen, bl a genom ett långtgående samarbete med jobbtorgen i syfte att på ett effektivt sätt få medborgarna att bli självförsörjande och minska utanförskapet.

På individnivå finns arbetsplaner i en standardiserad mall med givna rubriker, där en rubrik behandlar målet med planeringen. Aktgranskning visar att det i åtta av tio akter saknas aktuella och uppdaterade arbetsplaner. I de akter som innehåller aktuella planer återfinns generella skrivningar kring mål på individnivå uttryckta som "egen försörjning".

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd har fastställt ett nämndmål som avser gruppen långvariga bidragstagare:

- Behovet av ekonomiskt bistånd ska minska och bidragstiden förkortas.

För att uppnå målet anges i verksamhetsplanen att ”förvaltningen ska avsätta resurser till att hjälpa långvariga bidragstagare till annan försörjning”.

Därutöver har stadsdelsnämnden fastställt samma indikator som Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, nämligen:

- Andel personer i procent som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare

Enheten för ekonomiskt bistånd har i sin verksamhetsplan åtagit sig att utveckla samarbetet med Jobbtorg när det gäller den målgrupp som behöver rehabilitering innan inträde på arbetsmarknaden, samt för de personer som inte längre erhåller ersättning från Försäkringskassan.

För varje individ upprättas en arbetsplan utifrån mallen och där finns rubrikerna mål/delmål, samt planering för att uppnå målen. Aktgranskningen visade att det fanns aktuella och tidssatta arbetsplaner i alla ärenden. Målen var i de flesta fall (8 av 10) generella och standardiserade (”bli självförsörjande genom arbete”) och det saknades delmål i de flesta akterna.

2.2.2. Hur arbetar stadsdelsnämnderna med den grupp som är långvarigt arbetslösa och som uppbär ekonomiskt bistånd för sin försörjning?

Spånga-Tensta

Ansvaret för långvarigt arbetslösa försörjningsstödstagare finns på avdelningen för ekonomiskt bistånd. Avdelningen är uppdelad i ett antal grupper, där personalen arbetar med olika brukargrupper. Det finns en arbetsmarknadsgrupp, en socialsekreterargrupp/rehab-grupp som arbetar med de som inte står tillräckligt nära arbetsmarknaden för att vara aktuella hos jobbtorget samt en introduktionsgrupp. Vidare finns en grupp ekonomihandläggare som sköter kontroller och utbetalning av försörjningsstöd samt en mottagningsgrupp. Arbetsmarknadsgruppen har tillkommit under det senaste året i syfte att bland annat öka tydligheten mot och möjliggöra ett mer aktivt samarbete med jobbtorgen. Jobbtorg Kista har en filial i anslutning till försörjningsstödsavdelningens lokaler, vilket borgar för ett nära samarbete.

Det finns inom stadsdelen ett enligt förvaltningens bedömning begränsat utbud av arbetsförberedande insatser. I huvudsak är det stadsdelens hantverkspool som utgör en dylik resurs. Stadsdelsnämnden hade innan jobbtorgens tillkomst en omfattande egen arbetsmarknadsverksamhet som upphörde 2008 då jobbtorgen tillkom.

Det finns en tämligen stor grupp försörjningsstödstagare som inte kvalificerar sig för Jobbtorgen, och som inte får plats på jobbtorg Resurs. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd har 50 platser hos jobbtorg Resurs och till dessa är det enligt stadsdelsförvaltningen kö. För klienter med annan problematik, som missbruk/psykisk ohälsa, arbetar stadsdelen med andra insatser innan sysselsättningsinsatser kan bli aktuella.

Hägersten-Liljeholmen

Enheten för ekonomiskt bistånd handlägger ansökningar om ekonomiskt bistånd samt ansvarar för ett antal närliggande områden. Enheten är indelad i elva funktioner. Fyra av dessa funktioner har ansvar för ansökningar om ekonomiskt bistånd. I de fyra olika funktionerna jobbar socialsekreterare, bidragshandläggare samt ekonomiassistenter. Ärenden utreds av mottagningsgruppen och utredningsgruppen. Bidragshandläggarna effektuerar utbetalningen av biståndet. I utredningsgruppen är två socialsekreterare avdelade för att arbeta med gruppen som är långvarigt bidragsberoende, de har färre ärenden än sina kollegor för att kunna arbeta mer intensivt med stöd- och motiveringsarbete.

Inom avdelningen för social omsorg, till vilken även enheten för ekonomiskt bistånd tillhör, finns verksamheten "Nätverket". Nätverket består av dels en yrkesgrupp inom LSS som gör hemsidor och andra databaserade arbetsuppgifter och dels en verksamhet för personer inom socialpsykiatri, personal och arbetslösa klienter som har behov att förkovra sig inom data. Denna verksamhet används alltså även för de personer som inte uppfyller kriterierna för deltagande i Jobbtorg Resurs. Enheten har till sitt förfogande fyra heltidsplatser som används av åtta personer. Under 2010 har tre personer som tillhör den nu aktuella målgruppen och som gått på Nätverket kunnat gå vidare till annan sysselsättning.

2.2.3. Följer stadsdelsnämnderna upp sina insatser?

Enligt stadens riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd ska det alltid göras en grundutredning då ett ärende aktualiseras. Den ska utgöra underlag för den arbetsplan som alltid ska upprättas. Enligt riktlinjerna ska arbetsplanerna löpande följas upp och insatsernas effekter utvärderas.

Spånga-Tensta

I akterna omnämndes inte några utvärderingar av insatserna hos jobbtorget eller andra verksamheter. Dock hålls många trepartssamtal med coacher på jobbtorget eller Arbetsförmedlingen kring individens framsteg. Närvaron i olika insatser kontrolleras också. I arbetsplanerna anges ett datum för nästa uppföljning, eller uppdatering av planen.

Avdelningschefen tar löpande ut information ur ärendesystemet och analyserar de ärenden som under längst tid uppburit försörjningsstöd inom stadsdelen. Insatsen skapar förutsättningar för att inga individer eller hushåll under obegränsad tidsrymd kan uppbära försörjningsstöd utan att nya insatser prövas. Vid behov görs omprövningar av planeringen för de individer eller hushåll som berörs.

Hägersten-Liljeholmen

Arbetsplanerna ska vara utgångspunkten för uppföljning av insatserna på individnivå. I den aktgranskning som genomfördes visade det sig att alla akterna innehöll en aktuell arbetsplan och att det fanns datum för uppföljning. Det fanns en planering av vad den sökande skulle göra. Det fanns mål upprättade för samtliga men de var av allmängiltig karaktär som "...att bli självförsörjande". Endast i två ärenden fanns delmål. Det gick inte att utläsa om tidigare uppföljningar genomförts eller om dessa inneburit revidering av målen.

Personer som har ekonomiskt bistånd och som också är aspiranter på jobbtorg följs upp var tredje månad av socialsekreterarna tillsammans med personen själv och representant från jobbtorget.

På individnivå följs närvaron på jobbtorg upp varje månad som en förutsättning för fortsatt ekonomiskt bistånd.

2.2.4. Följer stadsdelsnämnderna upp om insatserna leder till att fler kommer i egen försörjning eller vidare till jobbtorgen?

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd följer tertialvis upp indikatorer under Kommunfullmäktiges mål "Jobb istället för bidrag". I verksamhetsberättelsen för 2009 anges att målet "Jobb istället för bidrag" är delvis uppfyllt. Indikatorn över långvarigt beroende av försörjningsstöd var annorlunda formulerad och handlade om andel av vuxna försörjningsstödstagare, inte invånare. Nämnden klarade 2009 65,9%, vilket var bättre än årsmålet (66 %).

Stadsdelen har tillgång till den uppföljning som Jobbtorgen gör avseende utflöde till arbete och egen försörjning, och statistik för stadsdelens brukare.

Det finns ingen rutin för att anmäla statistiken till stadsdelsnämnden. Under 2010 har representant för förvaltningen tillsammans med företrädare för jobbtorg Kista muntligen presenterat jobbtorgs arbets sätt och uppföljning av stadsdelens arbetslösa för nämnden.

Hägersten-Liljeholmen

Stadsdelsnämnden följer varje tertial upp kommunfullmäktiges indikator avseende andel personer som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd.

Stadsdelen har också tillgång till den uppföljning som Jobbtorgen gör avseende utflöde till arbete och egen försörjning, samt statistik för stadsdelens brukare.

Nämnden har ingen rutin för rapportering om Jobbtorgens statistik, men avdelningschefen för social omsorg presenterar statistiken muntligt för nämndens presidium. Statistiken används också som underlag för förvaltningens utvecklingsarbete.

3. Bedömning och slutsatser

Granskningen avseende socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden visar att

- Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har inte något mål specifikt för målgruppen långvariga bidragstagare. Nämnden följer upp kommunfullmäktiges indikatorer för de aspiranter som varit inskrivna ett år eller längre.
- Jobbtorgen har en verksamhet riktad till personer som har behov av mer stöd i Jobbtorg Resurs, denna verksamhet uppfattas inte som tillräcklig då det är kö till dessa platser.
- Jobbtorgen förändrar eller anpassar inte sitt arbets sätt när det gäller aspiranter som varit inskrivna ett år eller längre, trots den särskilda uppföljningen som skulle göras 2010 för den målgruppen (enl nämndens verksamhetsplan). Genom samverkansprojektet som bedrivs av jobbtorg Kista kan metoder utvecklas som kan överföras till övriga jobbtorg.
- Det saknas rutiner för att mäta effekter av specifika insatser.

Granskningen avseende Spånga-Tensta stadsdelsnämnd visar att

- Stadsdelsnämnden saknar, utöver kommunfullmäktiges mål, tydliga mål för den grupp som är långvarigt arbetslösa och som uppstår ekonomiskt bistånd.
- Stadsdelsnämnden har en begränsad verksamhet för arbetsförberedande insatser.
- Verksamheten är organiserat på ett sätt som underlättar samarbete med Jobbtorgen.
- Stadsdelsnämnden dokumenterar inte uppföljning på individnivå av de insatser som görs för långvarigt arbetslösa i tillräcklig omfattning.
- Stadsdelsnämnden utvärderar inte om insatserna leder till att fler kommer i egen försörjning eller vidare till jobbtorgen.

Granskningen avseende Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd visar att

- Det finns tydliga mål för stadsdelsnämndens insatser för den grupp som är långvarigt arbetslösa och som uppstår ekonomiskt bistånd för sin försörjning, och målen överensstämmer med kommunfullmäktiges inriktningsmål
- Stadsdelsnämnden har en verksamhet för arbetsförberedande insatser. De använder sig av redan befintlig verksamhet inom stadsdelsförvaltningen, "Nätverket", för de personer som inte uppfyller kriterierna för att delta i Jobbtorgets verksamhet Jobbtorg Resurs.
- Organisationen på enheten är sådan att den underlättar samarbete med Jobbtorgen.
- På individnivå följs inte insatserna upp på ett ändamålsenligt sätt då arbetsplanerna inte är utformade utifrån den enskilda personens förutsättningar.
- Stadsdelsnämnden utvärderar inte på något tydligt sätt om insatserna leder till att fler kommer i egen försörjning.

De båda stadsdelsnämnderna och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden arbetar aktivt med fullmäktiges mål "Jobb istället för bidrag" genom sin samverkan kring individer med långvarigt beroende av försörjningsstöd och sina respektive verksamheter. Sammanfattande slutsatser är att endast Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd har mål som avser gruppen arbetslösa med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har inte några mål specifikt för gruppen. De har indikatorer som styr mot målet och fokuserar på den aktuella målgruppen. Vi bedömer därmed att styrningen i huvudsak är ändamålsenlig, men att den kan förtydligas för stadsdelsnämnden Spånga-Tensta och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden om de upprättar mål specifikt för målgruppen.

På individnivå finns det inom stadsdelarna brister i dokumentationen i akterna. De mål och arbetsplaner som, enligt stadens riktlinjer, ska upprättas för alla som söker bidrag är i de flesta fall gällande Hägersten-Liljeholmen för generellt utformade. De saknar därmed sin funktion som underlag för ett individuellt förändringsarbete. I och med att bara ett fåtal akter hos Spånga-Tensta stadsdelsnämnd innehöll aktuella arbetsplaner kan vi inte bedöma huruvida en kontinuerlig och ändamålsenlig styrning görs av planering och insatser på individnivå. Vi kan dock konstatera att det föreligger ett stort behov av att se över dokumentationen i akterna vad gäller arbetsplanerna.

Indikatorerna och målen följs regelbundet upp i samband med tertialrapportering, och viss avrapportering sker också genom föredragningar till respektive nämnd. Därmed bedömer vi att nämnderna har en i huvudsak ändamålsenlig uppföljning och kontroll över utvecklingen.

På individnivån bedömer vi att uppföljningen, och därmed också kontrollen, är bristfällig, då de arbetsplaner som ska vara utgångspunkten för uppföljningen antingen inte är aktuella eller inte

anpassade efter de individuella förutsättningarna. Det saknas spårbarhet för att se vilka uppföljningar och utvärderingar som gjorts. Vår bedömning är att detta område behöver utvecklas.

Det finns en grupp långvarigt bidragsberoende, som i vissa fall varit/är aspiranter på Jobbtorgen, i vissa fall inte kvalificerar sig för Jobbtorgsverksamhet. Dessa personer bedöms ha ”andra hinder än arbetslöshet. Denna grupp befinner sig i gränslandet och har behov av arbetsförberedande insatser och även arbetsförmågebedömningar. För dessa individer är det stadsdelsnämnderna som enligt reglementet har ansvar för de arbetsförberedande insatserna. Sedan 2009 har även socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden ett ansvar genom Jobbtorg Resurs för personer som har andra hinder än arbetslöshet. Både Jobbtorgen och stadsdelarna bedömer att behoven av platser inom Jobbtorg Resurs är större än tillgången. Stadsdelsnämnderna har i viss mån anpassat sin verksamhet för att möta målgruppen genom egna arbetsmarknadsverksamheter. Vi vill uppmärksamma på den risk för dubbelarbete inom staden som uppstår i de fall stadsdelarna bygger ut parallella verksamheter jämte Jobbtorg Resurs när de uppfattar att det inte finns tillräckligt med platser.

Med utgångspunkt från granskningsresultatet gör vi följande rekommendationer:

- Stadsdelsnämnden Spånga – Tensta föreslås utveckla egna mål för gruppen som på grund av arbetslöshet uppburet ekonomiskt bistånd under lång tid.
- Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden föreslås utveckla egna mål för gruppen aspiranter som varit inskrivna längre än ett år.
- Båda stadsdelsnämnderna föreslås utveckla den sociala dokumentationen och uppföljning på individnivå. Det finns metoder och rutiner för hur detta ska ske, både i riktlinjerna och i färdiga mallar. Arbetsplanerna, om de används utifrån den enskilde individens förutsättningar, är ett ändamålsenligt sätt att göra dessa uppföljningar.
- Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden rekommenderas att utarbeta metoder för att mäta effekten av specifika insatser